

Олександр Ярмиш

доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент
Національної академії правових наук України,
заслужений юрист України, головний науковий співробітник
Інституту законодавства Верховної Ради України,
м. Київ, Україна,
rnbo@ua.fm

АКТУАЛЬНЕ ВИДАННЯ З ПИТАНЬ ПРОКУРОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Збройний конфлікт на сході нашої держави призвів до значних проблем не тільки політичного, соціального, економічного, а й юридичного характеру. Їх вирішенню сприятиме професійне навчання працівників правоохоронних органів, метою якого повинно бути надання їм сучасних теоретичних і практичних знань щодо діяльності юристів в особливий період, у тому числі в районі ведення бойових дій. З огляду на це до уваги читачів пропонується навчальний посібник “Діяльність прокурора в особливий період”¹, підготовлений науково-викладацьким складом Національної академії прокуратури України, військовими прокурорами та представниками міжнародних гуманітарних організацій.

Посібник є першим виданням, що присвячене зазначеній тематиці. Новизна роботи полягає насамперед у ґрунтовному дослідженні правового визначення поняття особливого періоду, а також специфіки функціонування місцевих і військових прокуратур у таких умовах.

У посібнику автори здійснили спробу надати вичерпну систематизовану інформацію, що стосується діяльності органів прокуратури в особливих умовах, і насамперед – особливостей реалізації прокуратурою своїх конституційних функцій. Значна увага присвячена аналізу здійснення процесуального керівництва досудовим розслідуванням, у тому числі його криміналістичного забезпечення. Зокрема, пропонуються методичні рекомендації і тактичні прийоми щодо організації прокурором досудового розслідування, використання криміналістичної техніки, тактики і методики в особливих умовах, проведення слідчих (розшукових) дій та збирання доказів у районі ведення бойових дій, застосування рішень національних судів та Європейського суду з прав людини стосовно додержання прав людини під час збройних конфліктів. Висвітлено особливості підтримання прокурором публічного обвинувачення у надзвичайних умовах, у тому числі при зміні підсудності, припиненні роботи судами, перешкодах щодо з’явлення до

¹ М Туркот та ін, *Діяльність прокурора в особливий період: навч. посіб.* (Національна академія прокуратури України 2019) 416.

суду учасників кримінального провадження, існуванні загроз для їх життя і здоров'я тощо.

В окремій главі викладено правові підстави і процесуальний порядок представництва прокурором інтересів держави у воєнній сфері, висвітлено форми захисту її інтересів цивільно-правовими засобами. Запропоновано зміст (зразки) цивільних позовів прокурора у сфері земельних відносин (порушення умов використання земель оборони), додержання інтересів держави щодо мобілізаційного резерву, державного оборонного замовлення.

Один із розділів посібника присвячено взаємодії прокуратури України з Міжнародним кримінальним судом. Автори аналізують загальні засади міжнародного гуманітарного права, розкривають особливості юрисдикції Міжнародного кримінального суду. З урахуванням позитивного досвіду роботи Головної військової прокуратури надано рекомендації щодо збирання прокуратурою доказів на обґрунтування заяви від імені держави, інтереси якої порушуються агресором шляхом воєнного втручання.

Автори посібника виконали значний обсяг роботи, проаналізували відповідне законодавство та вивчили необхідну наукову літературу. Відтак навчальний посібник є цінним з точки зору інформативності. Враховуючи, що в особливий період прокурори працюють у складних умовах, у тому числі в районах, де активно ведуться бойові дії, актуальним вбачається виклад методики надання першої медичної допомоги, зокрема, у разі вогнепальних поранень. Заслуговує на увагу словник термінів, складений авторами та наданий у додатку до посібника.

Викладене свідчить, що в Україні з'явилася дуже актуальна, нова та корисна з теоретичного та практичного погляду праця, своєчасність якої не викликає жодних сумнівів.

Навчальний посібник зацікавить не тільки прокурорів, а й широке коло вітчизняних фахівців у галузі права.